

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ з дисципліни «Історія релігійних спільнот України»

Тема 1. Теоретичні основи вивчення історії релігійних спільнот України

Виконайте одне із завдань (А, В, С, D.) за власним вибором:

А. Опрацювати історіографію проблем державної політики щодо церкви в Україні за пропонуваною монографією та скласти план повідомлення на відповідну тему:

1) Харишин М.В. Історія підпорядкування Української православної церкви Московському патріархату. Монографія. Київ: Вентурі, 1995.

2) Ігнатуша О.М. Інституційний розкол православної церкви в Україні: генеза і характер (XIX ст. – 30-ті рр. XX ст.). Запоріжжя: Поліграф, 2004.

3) Войналович В. Партійно-державна політика щодо релігії та релігійних інституцій в Україні 1940–1960-х років: Політичний дискурс. Київ, 2005.

В. Оберіть одну релігієзнавчу статтю та проаналізуйте її методологію: джерела, підхід, стиль.

1. Щорічник «Історія релігій в Україні» URL: <https://www.religio.org.ua/index.php/religio/issue/view/30>

2. Український історичний журнал URL: https://history.org.ua/JournALL/journal_uhj

3. Українське релігієзнавство URL: <https://uars.info/index.php/uars>

С. Підготуйте презентацію про один із напрямів церковної історіографії (наприклад, унійна полеміка):

Інститут Історії Церкви Українського католицького університету (ІЦ УКУ). <http://ichistory.org.ua/>

D. Складіть хронологію розвитку церковної історіографії в Україні до XX ст.:

Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Українська_церковна_історіографія

Тема 2. Релігії давнього населення України.

Опрацюйте будь-яке з цих видань на вибір і визначте особливості релігійних систем народів, про які йдеться в літературі.

Узагальнення подайте у вигляді таблиці.

Література:

Бессонова С. С. Религиозные представления скифов. Київ: Наук. думка, 1983.

Іларіон (Огієнко, І.). Дохристиянські вірування українського народу. URL: https://uk.wikisource.org/wiki/Дохристиянські_вірування_українського_народу

Лозко Г. Українське язичництво. Київ: Укр. центр духовної культури, 1994.

Міфологія і вірування Давньої України. URL: <https://spadok.org.ua/davni-viruvannya/blog>

Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / упоряд. А. П. Пономарьов, Т. В. Косміна, О. О. Боряк ; вступ. ст. А. П. Пономарьова. 2-ге вид. Київ : Либідь, 1991. 640 с. (Пам'ятки історичної думки України).

Тема 3. Християнізація Русі та її цивілізаційні наслідки (X–XIII ст.)

Скласти розширений план відповіді та бібліографію питання:

1. Київські митрополити X–XIII ст.

2. Чернецтво Київської Русі.

3. Формування українського церковного права.

Тема 4. Церква в Україні литовсько-польської доби (XIV–XVI ст.). Поділ Київської митрополії.

Скласти хронологічну таблицю до питань:

1. Поділ Київської митрополії.

2. Укладення Берестейської унії.

3. Ранній протестантизм в Україні.

Тема 5. Церковне життя козацької України у XVII–XVIII ст.

Створити галерею портретів церковних діячів України XVII–XVIII ст. за

схемою:

1. Дата народження
2. Соціальне походження
3. Освіта
4. Адміністративне становище
5. Досягнення
6. Навести цитату або приклад з праці діяча.

Тема 6. Релігійні спільноти України між тиском імперій та викликами модернізації (XVIII – початок XX ст.)

Виконайте одне із завдань (А, В, С) за власним вибором:

А. Порівняти зміст законів про секуляризацію, впроваджених в українських землях Катериною II та Йосифом II.

В. Скласти хронологічну таблицю: Галицькі митрополити XIX – поч. XX ст.

С. Порівняти програми політичних партій Західної та Східної України про релігію та церкву у формі таблиці за схемою:

Назва партії	Дата створення	Регіон діяльності	Відношення до релігії	Відношення до духовенства	Відношення до церковного і монастирського землеволодіння

Тема 7. Релігійні спільноти в українській національній революції 1917–1921 рр.

Виконайте одне із завдань (А, В, С) за власним вибором:

А. Визначте особливості релігійної політики:

- 1) Української Центральної Ради;
- 2) Гетьманату П. Скоропадського;
- 3) Директорії УНР;
- 4) Білогвардійських режимів А.Денікіна і П.Врангеля в Україні;
- 5) Радянської влади.

В. Розкрити зміст роботи Всеукраїнського православного церковного Собору 1918 р. за сесіями:

- 1) 7 січня – 23 січня;
- 2) 20 червня – 11 липня;
- 3) 28 жовтня – 16 грудня.

С. Порівняйте предмет і результати роботи Всеукраїнського православного церковного Собору та Всеукраїнського з'їзду баптистів 1918 р. Знайдіть у них спільне та відмінне. Спробуйте пояснити причини такої спільності та відмінності.

Тема 8. Трагедія українських церков 20-30-х рр. XX ст.

1. Складіть таблицю "Доля церков та їх лідерів у 20-30-х рр. XX ст." за формою:

Данні про релігійну організацію			Данні про духовного лідера		
Назва	Дата створення	Дата припинення діяльності	Ім'я та духовний сан	Час керівництва	Факт застосування репресій щодо лідера (вказати дату, місце, відомості про долю)

2. Складіть таблицю про церковні громади Вашого міста/селища/села у 20-30-ті рр. XX ст.

Назва релігійної громади	Конфесійна належність	Місцезнаходження	Дата припинення діяльності	Доля церковної будівлі

Тема 9. Релігійні спільноти України під німецькою окупацією (1941–1944)

Виконайте одне з трьох завдань на власний вибір (А, В, С):

А. Складіть тези відповідей на питання:

1. Спроба Московської патріархії встановити контроль над новоприєднаними до СРСР українськими землями (1939–1941).
2. Активізація церковного життя в Україні в умовах Другої світової війни.
3. Релігійна політика нацистів.

В. Напишіть есе на тему:

Спроба об'єднання української автокефальної та автономної церков та протидія їм з боку Москви та Берліна.

С. Підготуйте презентацію на тему:

Церковне життя Запоріжжя часів Другої світової війни.

Тема 10. Конфесійні трансформації другої половини 40-х–80-х рр. XX ст.

Підготувати есе або презентацію на одну з обраних тем:

1. Становищі релігійних організацій в Україні: спільне та відмінне
2. Церква в УРСР і КДБ.
3. Релігійна течія в дисидентському русі.

Тема 11. Релігійні спільноти України доби державної незалежності

Виконайте одне із запропонованих завдань на власний вибір: А, В, С.

А. Складіть хроніку подій відновлення:

- 1) Української Греко-Католицької Церкви;
- 2) Української Автокефальної Православної Церкви.

В. Складіть таблицю-характеристику церковних організацій України за схемою:

Назва релігійної організації	Прізвище та ім'я лідера	Час оформлення у всеукраїнську організацію	Чисельність членів	Чисельність духовних осіб	Чисельність духовних навчальних закладів

С. Знайдіть в інформаційних джерелах і складіть перелік висловлювань церковних лідерів різних церков України про Революцію гідності.

Тема 12. Релігійні чинники часів широкомасштабної російсько-української війни 2022-2025 рр.

Підготувати есе або презентацію на одну з тем за власним вибором:

1. Роль Російської православної церкви (РПЦ) у легітимізації агресії проти України.
2. Діяльність УПЦ: між християнським служінням та сприянням російській агресії в Україні.
3. Проголошення та визнання автокефалії ПЦУ.
4. Роль релігії та церкви у протидії російській агресії.